

Diarienummer 457- 5608-2019

Till:
Ida Johansson
Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå
vasterbotten@lansstyrelsen.se

Svenska Röda Korsets yttrande över Länsstyrelsen Västerbottens krisledningsplan (grundplan)

Sammanfattning av Svenska Röda Korsets synpunkter

Svenska Röda Korset:

- Ser positivt på Länsstyrelsen Västerbottens föreslagna krisledningsplan och välkomnar möjligheten att yttra sig över planen.
- Saknar dock resonemang och planering för räddningstjänst under höjd beredskap och befolkningsskyddsverksamhet, och Länsstyrelsens roll i detta sammanhang.
- Saknar vidare information om Länsstyrelsens ansvar inom planläggning och utbildning i folkrättsliga frågor.
- Saknar formuleringar om hur samverkan med frivilligorganisationer bör ske.
- Saknar vidare en redogörelse för hur strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga bör säkerställas.
- Vill framhålla vikten av kommunikation med särskilt utsatta samhällsgrupper och att kommunikation till allmänheten anpassas för att säkerställa mottagande och förståelse.
- Saknar en redogörelse för frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.
- Saknar formuleringar kring vikten av stöd till drabbade vid samhällsstörningar, och vidare även hur drabbade, räddningsarbetare och andra deltagare ska stödjas i ett efterskede av en samhällsstörning.

Svenska Röda Korset

Swedish Red Cross

Croix-Rouge Suédoise

Cruz Roja Sueca

السويدي الأحمر الصليب

 Medlem av Internationella
rödakors- och
rödehalvmånefederationen

Adress
Box 17563
Hornsgatan 54
11891 Stockholm
Sverige

Telefon
08-4524600
Fax
08-4524601

Internet
www.redcross.se
Bankgiro
900-8004

E-post
inof@redcross.se
Organisationsnummer
802002-8711

Bakgrund

Svenska Röda Korset har ombetts yttra sig över Länsstyrelsen Västerbottens förslag till ny krisledningsplan (grundplan). Som geografiskt områdesansvarig aktör på regional nivå har varje länsstyrelse ett ansvar för krisberedskap, räddningstjänst och vid höjd beredskap inom sitt län.¹ Syftet med den föreslagna planen är att beskriva Länsstyrelsen Västerbottens ansvar och organisation vid samhällsstörningar och hur myndigheten arbetar under samhällsstörningar på regional nivå med utgångspunkt i länets överenskommelse om samverkan vid samhällsstörningar, samt att utgöra ett stöd för krisorganisationens arbete samt för övning och utbildning av Länsstyrelsens personal.

2016 tecknade Länsstyrelsen och ett antal krisberedskapsaktörer i länet en överenskommelse om samverkan före, under och efter samhällsstörningar i Västerbottens län.² Svenska Röda Korset är ej en av de aktörer som deltog i denna överenskommelse.

Svenska Röda Korsets utgångspunkter i dessa frågor

Svenska Röda Korset är en neutral och självständig, opartisk humanitär organisation vars uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande, skydda liv och hälsa och att säkerställa respekt för varje människas värde, särskilt under väpnade konflikter, kriser och andra nödsituationer. Som nationell rödakorsförening i Sverige har Svenska Röda Korset en stödjande roll till de offentliga myndigheterna, en roll som är fastslagen såväl i internationell rätt som i svensk lagstiftning. Denna stödjande roll innebär att Svenska Röda Korset genom författning eller efter överenskommelse med regeringen eller en myndighet kan få i uppdrag att utföra uppgifter där ansvaret

---

¹ Detta ansvar följer av Länsstyrelsens myndighetsinstruktion (2017:868), Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap samt Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap.

² [Överenskommelse Samverkan före, under och efter samhällsstörningar i Västerbottens län](#), Länsstyrelsen Västerbotten, 2016.

ytterst vilar på det offentliga. Exempel på sådana uppdrag är Svenska Röda Korsets roll inom totalförsvaret och ansvaret för Nationella upplysningsbyrån.

I Sverige tar detta bland annat sig uttryck i att Svenska Röda Korset är en av 18 frivilliga försvarsorganisationer, som utöver de generella uppdrag som stipuleras i Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet även särskilt pekats ut som havandes uppdrag att bistå totalförsvarets sjukvård och bidra till civilbefolkningens skydd i krig.

Basen i Svenska Röda Korsets arbete i Sverige är de drygt 27 000 frivilliga engagerade i ca 750 lokala rödakorsföreningar (rödakorskretsar) som arbetar för att möta humanitära behov, minska effekterna av kriser och stärka människors och samhällets motståndskraft. Röda Korset utgör en betydelsefull plattform för enskildas engagemang för humanitära värderingar och är en viktig mänsklig kraft i samhället särskilt när det utsätts för påfrestningar.

Svenska Röda Korset har lång erfarenhet av att agera i kris, såväl internationellt som i Sverige. De senaste åren har Svenska Röda Korset bland annat bistått vid branden i Västmanland, under flyktinganvändandet 2015, vid attentatet på Drottninggatan i april 2017 och under skogsbränderna sommaren 2018, bland annat inom nationell samordning av spontanfrivilliga. Svenska Röda Korset bedriver även verksamhet inom organiserad olycksfallsberedskap och har god erfarenhet av att bistå med krisstöd och första hjälpen vid olyckor, manifestationer, demonstrationer och vid situationer med risk för social oro.

I Västerbotten har Svenska Röda Korset verksamhet i länets samtliga kommuner, och driver bland annat nio mötesplatser utspridda över hela länet. De frivilliga i länet har stor lokalkännedom och god erfarenhet att arbeta med social verksamhet och stöd till samhället.

Svenska Röda Korsets synpunkter

Svenska Röda Korset välkomnar möjligheten att yttra sig över krisledningsplanen. Svenska Röda Korset anser att Västerbottens föreslagna krisledningsplan på ett

tydligt och strukturerat vis redogör för de ansvar och uppgifter som åligger Länsstyrelsen, och vilka samverkansbehov som föreligger för att fullgöra dessa.

Mot bakgrund av ovan nämnda utgångspunkter lämnar Svenska Röda Korset främst synpunkter kopplat till de delar av förslaget som berör höjd beredskap, samverkan med frivilligorganisationer, information till allmänheten, samt stöd till räddningsarbetare och drabbade.

Synpunkter på avsnitt 4.4 Höjd beredskap

Svenska Röda Korset:

- Saknar resonemang och planering för räddningstjänst under höjd beredskap och befolkningsskyddsverksamhet, och Länsstyrelsens roll i detta sammanhang.
- Saknar information om Länsstyrelsens ansvar inom planläggning och utbildning i folkrättsliga frågor.

Svenska Korset ser positivt på att krisledningsplanen innehåller tydliga formuleringar kring ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap.³

I detta sammanhang, och särskilt med koppling till de uppgifter som tydliggörs för Länsstyrelsen, saknar Svenska Röda Korset dock resonemang kring räddningstjänst under höjd beredskap och befolkningsskydd, och Länsstyrelsens eventuella roll i denna verksamhet.

Den kommunala räddningstjänsten har en mycket viktig roll i det civila försvaret, särskilt eftersom det är rimligt att förvänta sig många och samtidigt större räddningsinsatser inför och under höjd beredskap. Givet Länsstyrelsen uppdrag som högsta regionala totalförsvarsmyndighet, och ansvaret för att regional planering av totalförsvaret samordnas och inriktas, ser Svenska Röda Korset att det behövs

---

³ Avsnitt 4.4 Höjd beredskap, sid 10-11

ytterligare tydlighet kring hur Länsstyrelsen ser på sin roll i samordning av just räddningstjänst under höjd beredskap.

Givet Svenska Röda Korsets utpekade roll inom befolkningsskyddsverksamheten, önskar Svenska Röda Korset på ett generellt plan lyfta vikten av förberedelser och att gemensamt identifiera åtgärder som behövs för att säkerställa denna verksamhet.

Svenska Röda Korset ser positivt på att krisledningsplanen tydliggör att Länsstyrelsens har ett ansvar för den verksamhet som behöver bedrivas i fredstid för att säkerställa en grundläggande förmåga med avseende på målet för det civila försvaret.⁴ Svenska Röda Korset anser dock att detta stycke bör kompletteras med tydliga formuleringar kring Länsstyrelsens ansvar inom planläggning och utbildning i folkrättsliga frågor, och den folkrättsrådgivarfunktion som ska finnas i varje Länsstyrelses krigsorganisation.⁵

Synpunkter på avsnitt 7 Samverkan

Svenska Röda Korset:

- Saknar formuleringar om hur samverkan med frivilligorganisationer bör ske.
- Saknar vidare en redogörelse för hur strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga bör säkerställas.

Svenska Röda Korset välkomnar att krisledningsplanen tydliggör vikten av samverkan med andra aktörer, men saknar en redogörelse för samverkan med frivilligorganisationer. Svenska Röda Korset deltar inte i den regionala överenskommelse som slöts 2016, men ser denna plattform som en mycket bra grund för att tydliggöra förslag på hur frivilligas roll inför och under samhällsstörningar kan möjliggöras och stödjas.

---

⁴ Det vill säga att: värna civilbefolkningen; säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, och; bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnad angrepp eller krig i vår omvärld.

⁵ I enlighet med 31 §, Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12)

Svenska Röda Korset önskar vidare framhålla vikten av att etablera strukturer för organisering av så kallade spontanfrivilliga. Detta ser Svenska Röda Korset som en central aspekt i att säkerställa att det finns förmåga såväl hos den enskilde som hos samhället i stort att kunna agera och bidra vid behov. Krisledningsplanen skulle med fördel kunna kompletteras med formuleringar om vikten av förberedelser och upprättande av strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga vid allvarliga händelser.

Synpunkter på avsnitt 8 Kriskommunikation

Svenska Röda Korset:

- Vill framhålla vikten av kommunikation med särskilt utsatta samhällsgrupper och att kommunikation till allmänheten anpassas för att säkerställa mottagande och förståelse.
- Saknar en redogörelse för frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.

Krisledningsplanen beskriver vikten av välfungerande kommunikation vid samhällsstörningar och vikten av information till allmänheten och media. Svenska Röda Korset hade dock gärna sett tydligare formuleringar kring vikten av att anpassa de informationsinsatser som genomförs, för att säkerställa att särskilt sårbara grupper (såsom funktionsnedsatta, grupper med begränsad mobilitet eller som inte kan tala eller läsa svenska) kan mottaga informationen. Svenska Röda Korset hade gärna även sett att planen kompletteras med formuleringar kring hur sådan kommunikation förbereds, exempelvis i dialog med civilsamhällesföreträdare för dessa grupper, för att säkerställa mottagande och förståelse för sådan information som rör den enskildes och samhällets säkerhet.

Svenska Röda Korset saknar vidare resonemang och tydlighet rörande vikten av frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten, som möjliga 'distributionskanaler'.

Övriga synpunkter

Stöd till drabbade och räddningsarbetare

- Svenska Röda Korset saknar formuleringar kring vikten av stöd till drabbade vid samhällsstörningar, och vidare även hur drabbade, räddningsarbetare och andra deltagare ska stödjas i ett efterskede av en samhällsstörning.

Svenska Röda Korset vill lyfta fram vikten av att möta informationsbehov, osäkerhet och rädsla hos drabbade, vid kommunikation vid samhällsstörningar. Som redogörs ovan ser Svenska Röda Korset behov av att ha en plan för och insikt kring informations- och kommunikationsinsatser utifrån olika målgruppers behov, och i synnerhet utifrån särskilt utsatta grupperns behov. Svenska Röda Korset skulle i detta sammanhang även vilja lyfta fram vikten av att planera för stöd, såväl praktiskt som psykosocialt sådant (krisstöd) kan säkerställas.

Detta är en fråga såväl *under* en samhällsstörning, som i *efterskedet* av en sådan. Svenska Röda Korset skulle därför gärna se att krisledningsplanen även innehöll en redogörelse för hur stöd till drabbade, räddningsarbetare, och andra deltagare, såsom frivilliga, bör samordnas.

Krisledningsplanen ger en god bild av ansvar, uppgifter och samverkan inom Västerbottens Länsstyrelse och Svenska Röda Korset ser mycket positivt på det arbete som Länsstyrelsen genomför och på möjligheten att inkomma med synpunkter på planen.

Som har tydliggjorts de senaste åren är samhället beroende av att såväl offentliga som andra aktörer bidrar till svensk krishanteringsförmåga – och centralt i detta är ett aktivt deltagande från civilsamhället. För att frivilligorganisationer ska kunna bidra med ett lokalt förankrat stöd till samhället krävs dock stärkta strukturer för samverkan mellan offentliga aktörer och frivilligorganisationer och tydliggöranden av organisering och ledning av spontanfrivilliga, på flera politiska och administrativa plan i samhället. Detta är områden inom vilka Svenska Röda Korset ser fram emot att bidra med sina kompetenser och erfarenheter.

SVENSKA RÖDA KORSET

Anki Carlsson
Tf. Nationell chef